

УДК 582.675.1:631.527

Ткаченко В. М.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: tkachenko@sops.gov.ua

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СОРТІВ ПІВОНІЇ ДЕРЕВОВИДНОЇ

Рослини роду *Paeonia* L. вже понад 2000 років культивують у Китаї та Японії. Цінують їх за високу декоративність та витривалість до низки негативних чинників довкілля. Особливий попит мають сорти, які за декоративністю значно переважають своїх диких родичів. Нажаль, ще далеко не все зроблено як для їхньої популяризації, так і для масової репродукції.

Рослини півонії широко використовують у сфері озеленення населених пунктів та культивують у декоративних колекціях ботанічних садів. Світове сортове різноманіття нараховує більше 500 зареєстрованих сортів рослин, що свідчить про перспективність та актуальність їхньої інтродукції.

За умов сучасного техногенного навантаження перед фахівцями садово-паркового господарства постає проблема добору сортименту рослин, які були б не лише декоративними, а й адаптованими до негативних екологічних чинників зовнішнього середовища.

Для задоволення попиту садово-паркового господарства та приватного сектору останнім часом перед селекціонерами постало завдання створити нові сорти півонії деревовидної, що дозволить формувати стійкі декоративні ландшафти та розширить можливість їх популяризації на території з різним рельєфним покривом.

Життєва форма півонії представлена трав'янистою та деревовидною формами. Півонія деревовидна представлена такими різновидами та групами:

Paeonia delavayi Franch.;

P. jishanensis T.Hong & W.Z.Zhao;

P. ludlowii (Stern & Taylor) D.Y.Hong;

P. ostii T.Hong & J.X.Zhang;

P. qiui Y.L.Pei & D.Y.Hong;

P. rockii (S.G.Haw & Lauener) T.Hong & J.J.Li ex D.Y.Hong;

P. suffruticosa Andrews.

Для проведення ідентифікації сортів півонії деревовидної необхідно мати щеплені однорічні рослини щонайменше трьохрічного віку, які були отримані методом живцювання. Цей матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами і не пошкодженим шкідниками та відповідати технічним умовам та сортовим характеристикам. Крім цього рослинний матеріал нічим не обробляють.

Експертиза має тривати щонайменше один незалежний вегетаційний цикл, за необхідності експертизу продовжують на другий.

Для визначення кольору вегетативних і генеративних органів частину рослини розміщують на білому фоні, порівнюючи із RHS шкалою кольорів. Кожне дослідження має включати щонайменше 5 рослин. Для оцінки

однорідності приймається популяційний стандарт 1 % за рівня ймовірності 95 %. У вибірці з п'яти рослин нетипові рослини не допускаються.

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для тесту на відмінність використовують колекції загальновідомих сортів, які групують за відповідними ознаками.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

Рослина: габітус;

Рослина: за висотою;

Листок: тип;

Бічні частки листочка: розсічення за глибиною;

Квітка: форма;

Квітка: основне забарвлення з наступним розподілом на групи: Гр. 1 – біле; Гр. 2 – зелене; Гр. 3 – жовте; Гр. 4 – оранжеве; Гр. 5 – рожеве; Гр. 6 – червоне; Гр. 7 – пурпурове; Гр. 8 – темно-червоно-пурпурове;

Пелюстка: пляма;

Пелюстка: пляма за довжиною;

Час початку цвітіння.

Для тесту на однорідність та чіткої реєстрації виявлених ознак поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти з еталонними ознаками.

До Державного Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2016 рік включено 36 сортів півонії. Серед них немає жодного сорту півонії деревовидної, що відкриває широкі перспективні можливості для пошуку нових напрямів та методів селекції *Paeonia* L.

УДК 338.43:631.526

Хоменко Т. М.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: Tatiana_7@i.ua

СОРТОВІ РЕСУРСИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

За останні 70 років на планеті відбулося зростання валових зборів зерна на 50–60 %, із них більш ніж наполовину зумовлено впровадженням нових сортів. Нові сорти сільськогосподарських культур є результатом науково-дослідної розробки, інноваційним продуктом, а також об'єктом матеріальної та інтелектуальної власності. Сортовим рослинним ресурсам належить особлива роль у стабілізації та збільшенні обсягів виробництва зерна для продовольчих та фуражних цілей.

Виконання цієї задачі неможливе без організації комплексної оцінки сортів, які базуються, в першу чергу, на досягненнях результатів селекційних установ, селекціонерів, як основної ланки створення нових сортів, та експертній оцінці сорту при кваліфікаційній експертизі, за відповідністю придатності сорту до поширення.